

Väljaandjad:

Tõrva linnavalitsus, Helme vallavalitsus, Põdrala vallavalitsus, Hummuli vallavalitsus

Kujundus: loovbüroo Kuldne Lammas**Trükk:** AS Kroonpress;**Otsepost:** OÜ Joon; Tiraaž: 3000**Toimetus:** Egon Ilisson, kuldne@kuldne.com, 53 736 992**APRILL
4/2017**

HELME

KIHELKONNALEHT

ARVAMUS**Tarmo Tamm: Helme valla käekäigust****LK2****UUDIS****Jaurami sõjakirves****LK 3****FOOKUS****Aasta õpilased läbi aastate****LK6-7****KULTUUR****Tõrva discgolfirada laieneb****LK 8****PERSOON****Arvo Lasting: Usk annab kogu aeg lootust****LK12****Egon Ilisson**

Riidaja raamatukogus uued tuuled

Riidaja raamatukogul on alates aprillist uus juhataja. Tegu on meie kandis juba vana tuttavaga, kelleks kultuuriaaktivist Anne Pai, kes varasemalt oli Hummuli kultuuri- ja noorsootööspsialist.

Praktiliselt terve Helme Kihelkonna raames üritusi ja ettevõtmisi korraldanud Pai katsub kõigepealt natukene sisse elada raamatukogu rutiini ja suuri reforme läbi viima ei hakka. On ju tema eelkäija Evi Pikas pühendanud eelnevad 40 aastat raamatukogule ja seda tööd lõhkuda pole Pail plaanis.

„Riidaja Raamatukogus on esmalt kavas õppida tundma kogu süsteemi ning erinevate dokumentide esitamise tähtaegu. Raamatukogundus on küll üks kultuuritöö vorme, kuid erinevalt rahvamajade tegevusest on see uskumatult bürookraatlikult reglementeeritud. Hindan väga pikaajalise raamatukogu juhataja Evi Pikase nõuandeid ja Valga Keskraamatukogu tuge uude ametisse sisseelamisel,” räägib Pai, kes on korraldanud töökohtadest lähtuvalt üritusi nii Põdrala kui Hummuli vallas, ka üleriigilisi konvrentse, teemapäevi ja festivale. Ta ütleb, et on õnnelik inimene, sest tema töö on ühtlasi ka hobi. „Olen Riidajas varasemalt väga pikka aega töötanud ning seal kooliski käinud, nüüd on aeg inimestega taastuvust luua, nende huvisid ja lugemissoove tundma õppida ning praeguste noortega tuttavaks saada,” räägib Pai plaanist.

Alustab huvitava projektiga

Lisaks igapäevasele raamatukogutööle on Anne Pail juba kirjutamisel projekt tööpealkirjaga „Kummituslood ja tondijutud Mulgimaa pärimuses ja kirjanduses“. Sinna on kaasatud partnerina Helme Koduloomuuseum ja Valga Priimetsa Kool. Projekt on seotud noorte kultuuriaastaga ja taotlus esitatakse Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu. Projekti eesmärgiks on noorte juhtimine pärimuse, kodu-uuri-

Riidaja raamatukogu asub juba aastast 1944 mõisahäärberis. Foto: Internet**RIIDAJA RAAMATUKOGU**

Riidaja raamatukogu on Põdrala valla rahvaraamatukogu. Raamatukogu asutati 1925. aastal. 1944. aastat asub Riidaja mõisahäärberis. Raamatukogus on üle 10 000 teaviku, lisaks perioodika. Iga raamatukogu oma lugejate nägu – on lastekirjandust, ilukirjandust, teatmeteoseid, õppematerjale igale eale ja huvigrupile. Anne Pai soovib jätkata Evi Pikase, kes oli juhataja aastatel 1977-2017, poolt loodud kogu täiendamist ning lugejate soovide arvestamist.

mise ning kirjanduse juurde.

Kultuuritöö puhul on Pai jaoks tähtsaim korraldamine, organiseerimine ja eelkõige süsteemne vaade erinevatele protsessidele, soov näha, kuidas ideest sünnib sündmus. „Ma olen juba aastaid seda meelt, et kultuurimaja, rahvamaja, kultuurikeskus ei ole mitte meeelahutuskeskus, vaid inimeste mitteformaalseks arenguks sobiv keskkond, kus saab tegeleda oma huvide arendamise, õppimise ja enesetäiendamisega tööst vabal ajal. Koht, kuhu tullakse rõõmuga ette valmistama mõnda tantsu, kontserti, näitust või etendust. Koht, kus saadakse uusi kogemusi meeldivas keskkonnas, kus ollakse koos samade huvidega inimeste seltskonnas,” räägib Pai, et tema esimene mentor, pikaajaline Valgamaa kultuurijuht Helve Braun ütles, et kultuuritöötajaks ei õpita, vaid sünnitakse. „Päe kultuuritöötaja tuletõrjedepoosse tööle, ta loob seal varem või hiljem rahvatantsurühma või näiteringi. Ta lihtsalt ei oska ilma organiseerimata elada,” räägib Pai naljatades.

Raamatulemb juba lapsepõlves

„Olen suur raamatusõber nii kaua, kui ennast mäletan. Lugema õppisin 3,5 –aastaselt. Kui teised õues mängisid, siis mina eelistasin toas lugemist ja joonistamist,” räägib Pai, et sai toreda naabripere käest, kellel oli palju raamatuid, neid ka laenamas käia. Oma lugemuselt oli Pai tükk maad eakaaslastest ees. „Mäletan, et raamatukogu juhataja ütles, et romaan „Punane ja must“ ei ole mulle lugemiseks veel sobiv, et on liiga raske... ikka laenutasin ... no oli jah igav,” muigab Pai.

Lapsepõlve lemmikraamatud olid tal „Kollase Rähni Ordu“, „Väike tüdruk suures lossis“, „Puust palvehelmed“, „Hulkur Rasmus“, „Meisterdetektiiv Blomkvist“ ja muidugi „Bullerby lapsed“. „Lemmikžanri mul hetkel pole, loen vastavalt võimalustele ja vajadustele.

Võin mõne rahastamisprogrammi juhendit läbi pures ennast sama hästi tunda kui mõne kirjainiku põnevat romaani lugedes,” räägib Pai. Eesti kirjanikest on tal pikka aega lemmik Andrus Kivirähk, väliskirjanikega on keerulisem, sest need muutuvad – alates Robertson

Davisest kuni Otfried Preusslerini. Tee raamatukogu juhatajaks oli ka veidi ootamatu. „Ma ei näinud Riidaja raamatukogu juhataja töopakumiskuulutust, kuid kohtusin juhuslikult Evi Pikasega, kes küsis, kas ma oleksin huvitatud, ning sain mõtlemiseks 24 tundi,” rääkis Pai juhusest. Ta pöördus arvamuste saamiseks lähedaste ja sõprade poole ning kõik kiitsid selle mõtte heaks. „Mul pole küll spetsiaalset raamatukogunduslikku haridust, kuid on laiapõhjaline kultuurialane haridus, kultuurinõuniku eriala Tallinna Pedagoogilisest Ülikoolist – see, laialdane lugemus ja arvutikasutamisoskus andsid mulle julgust proovida uut tööd.“ Kuigi raamatukoguhoidja tööd peetakse maailma kõige stressivabamaks, tahab Pai teha seda parimal moel ja väga põhjalikult. „Ma arvan, et raamatukogu juhataja amet on tõesti pingevabam kui rahvamaja juhatajatel. Seda ma oma praeguses eluetapis vajangi ning kavatsen ennast aktiivsest ürituse korraldamisest ning sellega kaasnevas stressist taandada,” ütleb Pai, et töö sobib talle praegust elukorraldust arvestades suurepäraselt.

Egon Ilisson
HKL vastutav väljaandja

Kutse spordile

Tahaksin alustuseks kiita meie piirkonna rahvast. Kui heitlik ilm vähegi lubab, on näha Tõrva matkaradadel, valdade kergliiklusteedel ja mujal liikumisvajaduse rahuldamiseks mõeldud kohtades rohkesti rahvast.

Ometi ei saa kõik sportijad omavahel piisavalt hästi läbi, et ei tekiks nurinat ja kõik saaksid troosi välja näitamata koos tunda kevadest täit rõõmu. Üheks murelapseks on saanud discgolf. Mul on väga hea meel, et Margo Metsoja aktiivsuse, Tõrva linnavalitsuse ja gümnaasiumi direktori Ivar Hanvere ühise planeerimise ja mõttetalgute käigus on see rada Tõrva sisse seatud. Olen isegi enda jaoks avastanud selle toreda ajaviitmisvormi ja sarnaselt minuga on seda harrastust nautimas kümned inimesed, keda raja peal igapäevaselt näha. Nüüd, kui rada laiendatakse ja see saab täismõõtmel, toob see meile külla veelgi rohkem mängu nautijaid ja võistlusi. Ka Hummuli on selle mängu maagilisest mõjust aru saanud ja ka nemad planeerivad rajaehitust. Õrus ei näegi liikumas praktiliselt kedagi teist peale discgolfarite.

Agaga nüüd nurinast. Discgolfi peetakse miskipärast ohtlikuks mänguks ja ütlen ausalt, et kui täishooga ketas peaks kellelegi pihta lendama, siis võib see teha tõepoolest parajalt valu. Rajad on enamasti metsade vahel, kus nähtavus pole kõige parem ja ettevaatlik tuleb kindlasti olla. Samas jutud sellest, et discgolfarid on omistanud tervisejooksu või jalutuskäiku tegevate inimeste valdused, ei pea minu silmis paika. Loomulikult tuleb üksteisega arvestada - kord oodata ära kõndijad ja kord discgolfarid. Ma ei ole näinud veel kordagi seda, et keegi võtaks teadlikult riske, et kellelegi kettaga pihta visata. Pigem hinnatakse oma võimeid üle ja kui inimesed on isegi kümnete meetrite kaugusel sellest, kus kettad võiksid maksimaalselt lennata, leitakse see mõnikümne sekundit, et oodata raja vabanemist. Teinekord läheb rahulike loodusnautlejate ootamiseks isegi mõni minut või hõigatakse hajameelsete inimeste tähelepanu juhtimiseks, kes on ennast korvide alla uudistama sättinud.

Panen käe südamele, et mul on olnud üks ohtlik olukord, kus ei märganud gümnaasiumi pargis liiklejaid ja ketas lendas neile lähedale. Vabandasin viisakalt, aga selle asemel, et pragama hakata, küsis daam, et kuskohast neid kettaid osta saab - ta soovis, et tal lapselapsed ka selle mängu avastaks. Tore, kui on selliseid inimesi, kes mõistavad, et midagi tahtlikku selles olukorras polnud.

Agaga on ka neid, kes ei mõista, ja enamasti on need pargis jooksjad või tervisekõndi tegevad inimesed, kes teinekord peavad justkui pahaselt oma trajektoori muutma (kuigi discgolfarid lasevad neil alati toimetada). Samas tuleb tõdeda, et discgolfi radu on Tõrvas vaid üks, aga terviseradu rohkem kui Tallinn-Tartu kaherealist maanteed. Agaga ometi antakse tihtipeale minna vaid ringiratast ümber staadioniovaali või pargi vahel - justkui näitamaks, et see on minu tagahoov, siin ära sina küll sportima tule. Ja see tekitab isegi minus vahel mõistmatust. Oli ju teada, et rada loodi selleks, et inimesed saaksid discgolfi mängida, ja kui inimesed seda võimalust ka kasutavad, siis vaadatakse neile viltu. Aga mis spordilembesed siis tegema peavad? Viskama Kaarlimäe poe taga sopsu?

Seega ma loodan, et naeratavaid nägusid jätkub nii jalutajate kui discgolfarite hulgas, ja keegi üksteise suunas viltu ei vaata!

Sport massidesse ja... armastage!

Tarmo Tamm
Helme vallavanem

Nii minevikust, olevikust kui ka tulevikust Helme vallas

Kätte on jõudnud aeg tutvustada Helme valla tegemisi. Olgu siinkohal mainitud, et aasta alguses pandi ajalehetöötajate poolt paika selle aasta esimese poolaasta kirjutiste jaotus omavalitsuste kaupa, mille alusel on siis saanud Helme valla kord.

Lühidalt möödunud aastast. Suurimaks saavutuseks oli loomulikult Helme valla poolt algatatud naaberomavalitsustega (Tõrva linn, Põdrala ja Hummuli vald) ühinemisprotsessi läbiviimine. Lõpuks see tuli, kogu piirkonnale positiivse lõppeemärgi saavutamine. Viimane päädis kõigi osapoolte poolt jaanipäeva eel piduliku allkirjastamisega piirkonna haridustemplis Tõrva Gümnaasiumis. Sellest rongist jäi maha Soontaga küla, kes avaldas samuti soovi meie piirkonnaga ühineda, kuid ei saanud heakskiitu Puka valla volikogult. Täna on Helme ja Puka vald ajanud asju (selle artikli trükkimise aeg) nii, et Soontaga külaelanike soov võiks täituda. Isiklikult on siiralt heameel, et 11. aprillil toimunud Puka valla volikoguistungil see otsus ka lõpuks jaatava kinnituse sai. Siinkohal võib naljatades öelda, et see on ajaloos esmakordne saavutus, kus mulgid ametlikult üle Väikese Emajõe astuvad ja maid ning rahvast oma valdustesse saavad. Tegelikult elus on aga juhtunud ka veel tõsiasia, et juba 2004. aastal paigutati Helme valda tähistav silt Soontaga külla. Juhtus see tänu silte paigaldanud töömeestele, kes Väikese Emajõe kalda asemel hoopiski otsustasid sildi paigaldada Soontaga küla veekogu äärde. Silt sai selles asupaigas tol korral olla lausa mõned päevad.

Möödunud aastal leidis Helme valla jaoks aset teinegi tähtsündmus. Vald tähistas vappapäeval Helmes taasiseseisvunud Eestis 25. sünnipäeva. Sama päeva raames olid kokku kutsutud ka Helme Kutsekeskkooli vilistlased. Kooli sümboliseeriva traktori juures avati sel päeval ka mälestuspink.

Tundub, et möödunud aasta on olnud mitmes mõttes murranguline. Üllatuseks oli registreeritud sündide arv võrreldes eelnevate aastatega kordades langenud.

Samas suurenes mõnevõrra meie seast lahkunute arv. Võrreldes neid andmeid naaberomavalitsustega, jääb silma, et neilgi on toimunud eelmisel aastal sama tendents.

Seega ei ole me selles mures üksi ja loodan, et just ühinemisest tekkiv jõud annab vastukaalu ja samas positiivsust meie piirkonna arengule.

Sotsiaalvaldkonnas uusi teenuseid ega toetusi läinud aastal juurde ei loodud. Ühinemise valguses sai läbirääkimistel naabritega kokku lepitud, et kõik jätkavad sotsiaaltoetuste osas 2017. aasta lõpuni oma käekirjaga ja uus algus saab olema alates järgmisest aastast. Siinkohal on mõistlik mainida, et Helme vallas kehtivate ja osutatavate sotsiaalteenustega saab tutvuda Helme valla kodulehel www.helme.ee. Eraldi tooksin esile vaid eakamate inimeste

transporditeenuse osutamise sotsiaalvaldkonna töötajate poolt arstide külastamiseks nii Valka kui Tartu. Olen vestelnud teenust tarbinud klientidega ja kõik, kes seda niinimetatud „teenus uksest ukseni“ tarbinud, on ka kiitnud. Loomulikult tuleb selle teenuse eest ka eakal endal mõistlik summa maksta, millega on olnud ka päri. Usun sedagi, et ka uues loodavas omavalitsuses saab selle teenuse osas olema nõudlus, mille alusel tuleb leida mõistlik ning kõiki osapooli rahuldav kokkuleppeline lahendus.

Kui öeldakse, et vananemine ei tee rõõmu kellelegi, siis teatud mõttes on sellel ütlusel tõetera sees. Vaadates nii Helme valla lasteasutuste arvulisi koosseise kui ka jällegi naaberomavalitsuste oma, siis räägivad numbrid selgelt noorte arvukuse vähenemist meie piirkonnas. Teisiti on see aga Tallinnas ja Tartus. Miks see nii on? Eks ikka seepärast, et oleme ju kõik koos oma lastele soovinud alati paremat elu. Ei saa ju olla selle mõtte vastu, et mujal on parem, aga iseküsimus on, kas alati ikka on. Jään selles osaski lootma saabuvatele parematele aegadele, meie ühisele kohalikule uuele algusele, sellel sügisel uuele moodustuvale omavalitsusele.

Meie inimeste vananemisest annab tugevalt ka tooni kasvõi juba see asjaolu, et neli aastat tagasi Helme asulasse rajatud 80- kohalisse Helme pansionaati pole täna võimalik niisama lihtsalt kohta saada, sest vabu kohti lihtsalt ei ole. Selleski valdkonnas on ühinevatel omavalitsustel murede lahendamiseks mõtteaine juba ees ootamas.

Täna on Helme vald oma iga-aastase eelarvega kenasti hakkama saanud. Loomulikult on alati igas vallas rahulolematud vallakodanikud. Õnneks on mul olnud võimalus mõne rahulolematu inimesega suhelda ja aru saada, mis talle muret on põhjustanud või teinud. Oleme kokkuvõttes leidnud, et alati polegi vald kõiges süüdi ning ühisel jõul on nii mõnigi kord probleemidele leitud lahendusedki. On sellestki aru saadud, et vallal pole alati kõike võimalik kohe teha olemasoleva eelarve võimaluste piiratud tõttu.

Tulevikku vaadates olen veendunud, et nelja omavalitsuse kokkupandav rahakott annab meile küll teatavaid võimalusi, aga samas riigihangete ja exceli tabeli abil kõiki asju lahendada ei saa ega polegi mõistlik. Viimasest tekibki üles küsimus ja samas kartus, et ega me ometi inimesest oma osutatavate teenustega siis kaugene. Usun, et suudame ikka edaspidigi oma kogukonnas hoolida inimestest.

Ja lühidalt ka veel sel aastal plaanitavatest tegevustest. Kui kõik läheb plaanipäraselt, siis sooviks mai- ja juunikuu jooksul korrastada vallaharva koduteid. Valda laekunud vastavasisulisi avaldusi on üle kahe- ja poolesaja kruusakooorma jagu. Iga kruusakooorma (vajadusel koos teel tasandusega) pooksmuse rahastus on jaotatud võrdseks pooleks valla ja teenuse soovija vahel. Sarnaselt eelnevatele aastatele oodatakse ka sel aastal Helme vallas hajasustuse programmi abil

oma kodu veevärgi, kanalisatsiooni, kodutee korrastamise ja vajadusel autonoomsete elektrisüsteemide rajamiseks projektitaotlusi. Nimetatud projektirahastuses tuleb perel välja käia üks kolmandik projektimaksusest, ühe kolmandiku rahastab sellest riik ja ühe kolmandiku osa Helme vald. Tuletame siinkohal meelde, et taotlusvoor on hetkel avatud ning sooviavaldustega saab pöörduda Helme vallavalitsuse poole kuni 12. juunini k.a.. Antud projektitaotluste vastuvõttuga tegeleb Helme vallas maanõunik Arvo Kargu.

Veel on plaanis korrastada tänavavalgustust nii Linna külas kui Helme asulas, kuid nendest teemadest annaks täpsema ülevaate siis, kui asjad tegelikult ka töös on. Sama mõte kehtib ka Linna külla rajatava kõnnitee osas.

Heakorras osas saavad kogukonnad palju ise ära teha. Helme vallas on mitu head näidet hästi toimivatest külaseltsidest. Hiljuti külastas president Kersti Kaljulaid Taagepera külaseltsi.

Vaatasin täna Teeme Ära talgulehte, Helme vallas on registreeritud 3 talgud: Taagepera, Ala Põhikooli ja Ritsu Spordibaasi poolt. Tubli algatus!

Siinkohal väärib mainimist, et Helme vallas on Teeme Ära talgutel kaasa löödud kõigil aastatel ja õige mitmes kohas korraga. Ega muud, kui soovin head pealehakkamist ja jõudu ka sellel aastal talgutes kaasalööjatele.

Ritsu Spordibaasi poolt ja abil korraldatud sportmängudest väärib sel aastal esiletõstmist koostöö Tõrva jalgpallklubiga. Spordibaasi poolt on Erki Säks korraldanud ladusa ajagraafiku nii talihooaja treeninguteks väikestele jalgpalluritele, võrk- ja korvpalluritele, kui leidnud võimalused jõusaali harrastajatele, lastele lihtsalt pallimänguks ja rahvatantsijatele ajad proovide tegemiseks. Märkimist väärib tulemus, et Helme valla võrkpallimeeskond on olnud ja on läbi viimaste aastate pidevalt Valga maakonnas auhinnaliste medalite saajate ringis. Taas on ellu kutsutud ka korvpallivõistluse sari Ritsu Karikas. Olgu mainitud siinkohal, et korvpallimängus on Erki ise ka mänguplatsil mängija rollis.

Head meelt valmistab ka Linna külas Ülla Tamme eestvedamisel tegutsev noortetuba. Et selles toas elu igapäevaselt huvitav oleks, haaratakse kinni igasugustest projektide kirjutamiste võimalustest. Nii ongi paljud asjad selles ettevõtmises noorte tarvis huvitavalt edasi liikunud projektirahastuste tugeval kaasabil. Noortetuba tegevus on viimasel õppeaastal laienenud ka Ala Põhikooli, mille reaalse tulemusena osalesid Helme valla noored ettevõtluse programmis „Nupp nokib“.

Noored said oma kätega valmistatud asju esitleda ja müügiüks pakkuda nii Tallinnas, Pärnus, Tartus kui ka Valgas. Siinkohal jääb kõigile noortele soovida vaid julgust ja pealehakkamist ka edaspidi uutest asjadest ja väljakutsetest kaasa löömises.

Kõigile päikest ja ilusat kevadet!

Tõrva Raadio nõukogu valis uueks peatoimetajaks Rannar Parki. Peatoimetaja ametiaeg kestab üks aasta.

Vanamõisa järve sillad ja hüppetorn läbivad tänava uuenduskuuri. Parandus- ja ehitustööd peaksid kestma mai lõpuni.

Egon Ilisson

Jauram Jaurami moodi

Rahvamuusikaansambel Jaurami kollektiiv lagunes mõned aastad tagasi kaheks ja mõlemad osapooled musitseerivad nüüd omasoodu. Ometi on pereheitmise tulemusel jäänud õhku mitmeid teravaid küsimusi.

45 aastat tagasi asutasid Paul ja Alma Kaidre Tõrva külakapelli, mille tänapäevane vaste on rahvamuusikaansambel Jauram. Aastakümneid saadi õlg õla kõrval teha kaunist rahvamuusikat, vaatamata sellele, et koosseisus aeg-ajalt ikka pillimängijad vahetusid. Nüüd, kui järjepidevus ja traditsioonid on pikemad kui eales varem, jooksis aga Jaurami liikmete vahelt läbi must kass.

Tüli indikaatoriks juubel

Et järg käest ära ei läheks ja kahe Jaurami vahel vahet teha, tuleb tuua selgus nime teemadel.

Kui seitsmeliikmeline Jauram lagunes, jäi legendaarne nimi „Jauram“ kirjutamata reeglite ja hea tava kohaselt juhendajale, kelleks oli ja on Thea Leitmaa. Kuigi tema kõrvale jäi kollektiivist vaid Vello Jaska, ei läinud kaua, kuni Jauram endale taaskord tublidest pillimängijatest uue kollektiivi moodustas. Viis Jauramist lahkunud liiget rahvamuusikale selga ei keeranud ja nimetasid oma uue/vana kollektiivi nimega Helme Jauram. Omasoodu tegutseti edasi ja üksteisele kaikkaid kodaratesse ei visatud, kuni tuli teemaks juubeli pidamine. Sellega kisuti lahti ka teised vanad haavad.

Kuna mõlemad kollektiivid soovisid 45 juubelit pidada, otsustas Tõrva kultuurimaja juhataja Pille Ilisson teha ettepaneku see ühiselt kahe Jauramiga pidada. „Meie tahtsime ainult head, tahtsime ühist juubelit kahe ansambli osavõtul,“ selgitas Ilisson. See aga polnud Vello Jaskale vastuvõetav ja pidusid otsustati pidada eraldi. Mõlemad kollektiivid tegid ka Eesti Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupile taotluse toetuse saamiseks juubeli tähistamiseks korralduskulude katmiseks. Kultuurkapitali ekspertgrupp oli aga lõhkise küna ees – kumb kollektiiv siis see legendaarne Jauram on?

Selle küsimusega seoses pöördus ekspertgrupi kontaktisik ja teenekas

Jauram aastal 2011 esinemas Tsirguliina rahvamajas veel vanas koosseisus. Foto: Valev Nielson

rahvakultuurispetsialist Eha Mandel Tõrva linnavolikogu esimees Kalle Visteri poole, kes saatis kultuurkapitalile märgukirja, et Helme Jauramil pole alust väärikat juubelit tähistada ja kultuurkapital andis sellest ajendatuna helmekatele märku, et nende üritus tuleks ümber nimetada. „Selle otsuse puhul pidasin ka nõu Kultuuriministeeriumi rahvakultuurinõuniku Eino Pedanikuga, kes pidas paslikuks, et kujunemislugu peaks käima siinkohal kaasas nimega,“ ütles Vister.

Lisaks kõigele ilmus ka märtsikuu Helme Kihelkonnalehes lugu Jauramist, milles oli kirjas, et inimesed ei tohiks segadusse sattuda Helme Jaurami nimest ja tegemist ei ole Tõrva linna esindusansambliga, millel 45-aastane ajalugu. Loo autori Kalle Visteri sõnul oli see Vello Jaska poolt tulnud info ja täiendus ajaleheartiklile. See ajas aga kohalikul kultuurirahval harja punaseks ja asi läks suisa nii karmiks, et sottide selgekssaamiseks kutsusid nad eesotsas Maie Kala ja Ilmar Kõverikuga kokku ümarlauakõnelused.

Kulturseid ei häirinud mitte ainult see, et Helme Jauramit, kelle paljud liikmed aastakümneid kollektiivis mänginud, ei peeta ajaloo vääriliseks, vaid ka see, et Thea Leitmaa juhendatav Jauram on nimetatud Tõrva linna esindusansambliks. „See oli puhtalt minu isiklik sõnavalik, aga siinkohal tõlgendati minu mõtet veidi valesti. Pidasin silmas siiski žanripõhist määratlust ehk siis

sed, et Jauram on Tõrva esindusansambel rahvamuusika valdkonnas,“ selgitab Vister, kes avaldas imestust, et teda kui ühte võtmeisikut ei kutsutud ühise laua taha teemat arutama.

Helme Jauram rahulik

Kui kultuuritöötajad ja kahe Jaurami osapooled ühise laua taga istusid, peegeldus kohe Helme Jaurami liikmete rahumeelne lähenemine asjale. „Meie poolt ei ole kunagi probleemi olnud. Muusika üle ei ole vaja kakelda,“ räägib Katrin Kannukene, kes ise algupärast Jauramit ka juhendanud. „Milleks seda kõike vaja on? Me ei saanud visata Jaurami nime välja, sest rahvas kutsus meid endiselt lihtsalt Jauramiks ja kutsuvad mängima just seda nime kasutades. Me oleme öelnud siis, et me oleme Helme Jauram. Meie ei ole midagi rohkemat soovinud, oleme ajanud vaikselt oma asja,“ tunnistab Kannukene, et pärast viiekesi Jauramist lahkumist teevad nad endiselt sama koosseisuga muusikat.

Ka Thea Leitmaa on praeguse olukorraga rahul, kuid tunnistab, et esindusansambli nimetus pandi neile hoopis kultuurimaja juhataja poolt. Sellega aga Pille Ilisson polnud kategooriliselt nõus ja paistab, et just üksteisest mööda rääkimine on selle tüli üks suuri võtmesõnu. Samuti andis Ilmar Kõverik märku, et sellist esindusansambli tiitlit Tõrva linnas välja jagatud pole. „Esindusansambli määramine peaks toimuma nii, et

kodanikud või organisatsioonid teevad ettepaneku linnale, see läheb arutelule volikogu kultuurikomisjonile, kes teeb ka oma ettepaneku ja siis volikogu kinnitab esindusansambli tiitli sellele kollektiivile kindlaks perioodiks. Senimaani seda ei ole tehtud,“ räägib Kõverik, et vajadus seda tiitli välja oleks justkui olemas. Ka linnapea Maido Ruusmann on Kõverikuga nõus, et esinduskollektiivil peaks olema kindel statuut. „Hetkel on meil Tõrva linna esindavad kollektiivid, mitte esinduskollektiiv. Kas anname selle tiitli välja ja kui anname, siis kellele, mis on nende ülesanded, rahastus, lavaline eetika, esindamine jne, selle peab

kontseptsioonina paika panema,“ ütleb Ruusmann, et tänasel päeval ei ole kellelgi õigust nimetada ennast esindusansambliks.

Sõpradeks raske saada

Erimeelsused, mille kohta osapooled ütlevad diplomaatiliselt, pehmet „loomingulised ebakõlad“, ulatusid aastate taha, kui osaleti Europeade festivalil ja pärast mida hakkas kollektiivis käärima. Sarnast visiooni jätkamiseks polnud ja otsus minna erinevaid teid mööda oli paratamatu. Palju rõõmu ja tuntu toonud nimest „Jauram“ ei soovinud aga kumbki kollektiiv loobuda. Nii Maie Kala kui ka Ilmar Kõverik tunnistavad, et hoiaavad ise selles vaidluses Helme Jaurami poole, keda peavad koosseisu silmas pidades selleks õigeks Jauramiks, kes Kaidrete loodud külakapelli traditsioone endas edasi kannavad. „Rahvamuusikaansambli Jaurami nimele ja toimetamistele võiks teha konkursi, et kes hakkaks juhendama ja kuidas ansambel edasi tegutseks,“ toob Kala välja ühe võimaluse see piinlik olukord lahendada.

Seni, kuni kaks kollektiivi samal üritusel esineda ei soovi ja juubelit omade seltsis tähistavad, saame meie tunda rõõmu vähemalt sellest, et muusikasõpradel on võimalus nautida mõlemat Jauramit, sest kaks heal tasemel muusikakollektiivi on ikka parem kui üks.

Kandidaatide esitamine konkursile „Kaunis kodu“

MTÜ Eesti Kodukaunistamise Ühendus korraldab 2017. aastal juba kahekümnendat korda ilusate ja energiasäästlike kodude/objektide üleriigilise konkursi.

Konkurss hõlmab jätkuvalt traditsioonilisi kodusid/objekte „Eesti kaunis kodu 2017“ ja kohalikke omavalitsusi „Kaunis omavalitsus 2017“ ning eriobjekte:

- parim tööstusmaastik
- parim tervisespordikeskus
- kaunis muinsuskaitseobjekt (koostöös Muinsuskaitseametiga)

- kauneim kortermaja (koostöös Korterioomanike Liiduga).

Lisaks eeltoodule on veel konkurss „Energiasäästlik kaunis kodu 2017“ (kolmes kategoorias -eramu, korterühistu ja ühiskondlik hoone).

Hummuli Vallavalitsus ootab ettepanekuid:

1. riigihalduse ministri tänukirjade (koos mastivimpliga) kandidaatidele kuni 24.04.2017 (k.a).
2. eespool märgitud konkurssidele esitatavate objektide kohta kuni 26.05.2017 (k.a).

Tõrva linn kuulutas välja riigihanke Tõrva keskväljaku rekonstrueerimiseks

Tõrva linn kuulutas välja riigihanke, millega selgitatakse välja need ettevõtted, kes asuvad tegema pakkumisi keskväljaku rekonstrueerimiseks. See annab lootust, et 1. adventi saame tähistada juba uuel uhkel keskpiltsil.

Planeeritud tööde käigus rekonstrueeritakse täielikult Tõrva keskväljak ning sinna ehitatakse uus bussijaama hoone. Samuti avatakse vaade ja ligipääs Veskijärvele ning rajatakse paisjärve äärde linna sümbolhitusena tõrvaahi. Tööde käigus tsoneeritakse senine suur väljak väikelinnale sobilikumateks väiksemateks väljakuteks ning väljakule rajatakse senisest rohkem haljastust.

Projekti ajakava kohaselt oodatakse tööde teostamiseks pakkumisi mai esimeses pooles ning ehitusleping loodetakse tööde teostajaga sõlmida mai lõpus. Eeldatav tööde teostamise aeg on 6 kuud.

Tõrva linnapea Maido Ruusmanni hinnangul saab loodava lahendusega Tõrva endale vaieldamatult Eesti kõige nägusaima linnasüdame, mis annab atraktiivse väljanägemise kogu kesklinnale, parandab olulisel määral ühistransporditeenuse osutamise kvaliteeti, elavdab väikeettevõtlust ning loob kokkuvõttes häid eeldusi piirkonna aktiivsemaks kasutamiseks nii tõrvakate endi kui ka Tõrva sõprade

Unistus kaunist linnasüdamest peaks saama teoks veel selle aastanumbri sees. Foto: Internet

poolt. „2017. aastal sügisel tekkiva Tõrva valla 6500 elanikku väärivad linna keskväljaku kordategemist, mida on oodatud kokku üle 20 aasta,” lisas Ruusmann.

Tõrva keskväljaku rekonstrueerimist rahastatakse Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse meetme „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine” vahenditest. Projekti kogumaksumuseks on 1,8 mln eurot, millest EASi toetuse suurus on maksimaalselt 1,2 mln eurot. Ülejäänud kaetakse Tõrva linna oma- ja laenuvahenditest.

Tõrva keskväljaku rekonstrueerimisprojektiga tehti algust 2014. aastal, kui koostöös Eesti Arhitektide Liiduga korraldati Tõrva keskväljakule uue ilme andmiseks arhitektuurikonkurss, mille võitis lahendus nimega „Mulgi kuurort”. Võidutöö autoriteks Mari Rass, Ott Alver, Alvin Järving ja Ilmar Klammer, kes esindasid aktsiaseltsi Novarc Group ja osauhingut Arhitekt Must. Rekonstrueerimise ehitusprojekti koostasid samuti ühispakkujad AS Novarc Grupp ja OÜ Arhitekt Must.

Konkurss toimus EV 100 arhi-

tektuuriprogrammi „Avalik ruum” raames, mille eesmärgiks oli Eesti Vabariigi 100. juubeliks taasaktiveerida Eesti suuremates keskustes olulised keskuste piirkonnad.

Mõistvat suhtumist lootes

Paratamatult on iga ehitustegevusega kaasnev ka müra, tolmu ja raskendatud liikumine. Ei ole siinkohal erandiks ka Tõrva keskväljaku renoveerimine. Tõrva linnapea Maido Ruusmann palub tänavu suvel ja sügisel nii kohalike kui külalistelt mõistlikku meelt eba-

mugavustega leppimisel. „Ilma eba-meeldiva müra ja ehitustegevuseks vajalike ümberkorraldusteta me hakkama ei saa. Samas, eesmärk pühitseb abinõu ja linnasüda saab kauaigatsetud kauni ilme,” räägib Ruusmann, et siinkohal on kannatlikkusele vääriline tasu.

Kõige enam on häiritud kindlasti keskväljakuäärsete asutuste töö, aga nemad on hiljem kindlasti ka renoveerimisest kõige rohkem otsest tulu saavad. Seetõttu on asutused, mis ehitustegevuse lähiste jaoks jäävad, olnud väga leplikud.

Tõrvakad tegid teatrifestivalil puhta töö

Valgas toimunud Valgamaa kooliteatrite festivalil näitasid oma oskusi maakonna koolides tegutsevad truppid. Osalenud kaheksast näitetrupist olid igas vanusegrupis võidukad Tõrva noored näitlejad ja lavastajad!

Märtsi ehk teatrikuu raames toimunud festivalil jagati lisaks maakondlikule tunnustusele välja pääsmed vabariiklikule festivalile, kus kohal Eesti parimad kooliteatrid ja lavastused.

Vabariiklikule festivalile lähevad Valgamaad esindama: nooremas vanuseastmes Tõrva Gümnaasiumi draamaklass etendusega „Poelugu”; keskmises vanuserühmas Tõrva Gümnaasiumi näitetrupp Pigilind etendusega „Meie valitsus”; gümnaasiumi arvestuses Tõrva Avatud Noortekeskuse näitetrupp Hingevärvivid etendusega „Sinatraga kuu peale”.

Tõrva toodi ka mitmed eripreemiad:

Julge ja lustliku koosmängu eest Tõrva Gümnaasiumi draamaklass etendusega „Poelugu”; usutava enesekindluse eest märgiti ära jutustestjad Heidi Pruus ja Karl Arkadi Kõvask; vahva loheplika rolli eest Aveli Heletuli; tulihingelise kambavaimu eest Tõrva Gümnaasiumi näitetrupp Pigilind etendusega „Meie valitsus”; julge materjali valiku eest lavastaja preemia Romet Pillerile; suurepärase lavapartnerluse eest Kadi Tisler ja Anni Heinaru; parim naisnäitleja Teve Rajamets.

Õnnitleme ja edu vabariiklikul festivalil!

Ostan vana Toyota, sõitmiseks, taastamiseks või varuosadeks. 56721410

Tööd saavad rannavalvurid

Tõrva Linnavalitsus võtab tööle 2017. aasta suveperioodiks rannavalvurid.

Kandidaadil peab olema väga hea ujumisoskus, kohusetunne, vastutusvõime ja soovitatavalt vanust vähemalt 18 aastat.

Avaldus ja CV palume saata hiljemalt 28. aprilliks 2017 kell 12.00 Tõrva Linnavalitsusele (Kevade 1, Tõrva) märksõnaga „Rannavalve” või e-mailile: torva@torva.ee

Lisainfo:

Tiina Neumann
56640993
tiina.neumann@torva.ee

Valdades ja Tõrvas hakkavad kehtima uued prügiveo hinnad

Alates 1. maist 2017 hakkavad Tõrva linnas, Helme, Hummuli ja Põdrala vallas kehtima AS Eesti Keskkonnateenused segaolmejäätmete käitlemise teenustasude uued hinnad:

Jäätmeliik	Kategooria jäätmemahuti suurus m ³	Teenustasu hind jäätmete ühekordse käitlemise eest ilma käibemaksuta (€)	Teenustasu hind jäätmete ühekordse käitlemise eest koos käibemaksuga (€)	
Jäätmekott	0,05	0,50	0,60	
	0,08	0,70	0,84	
	0,14	1,40	1,68	
	0,24	2,05	2,46	
	0,36	3,51	4,21	
	0,37	3,51	4,21	
	Segaolmejäätmed	0,60	8,19	9,83
		0,66	8,78	10,54
		0,80	9,95	11,94
		1,10	14,04	16,85
1,50		17,55	21,06	
	2,50	29,25	35,10	
	4,50	46,80	56,16	

Helme vald osales ka 2016/17 hooajal Mulgi mälumängus edukalt

Helme valla võistkond on Mulgi mälumängust osa võtnud viiest aastast neljal viimasel. Aastal 2013/14 jääd hooaja kokkuvõttes 17 võistkonna seas 15. kohale. Mälumängus hakati tol korral Helme valla poolt kaasa lööma alles hooaja teisest koostumisest.

Aastal 2014/15 saavutati 15 võistkonna seas kokkuvõttes 7. koht. Aastal 2015/16 jõuti 19 võistkonna seas medalite ringi, saades hooaja kokkuvõtteks 2. koha. Lõppenud hooajale 2016/17 tõmmati joon alla 15 võistkonna seas taas medalikoha saavutamiseks, 3. koht, jäädes vaid

ühe punkti kaugusele teise koha saavutanud Halliste võistkonnast. Viienda hooaja üldvõitjaks tuli võistkond Abia.

Esikuuikuisse mahtusid veel võistkond Võrtsu Veerest, Mõisaküla ja Karksi-Nuia Tuuletallajad.

Helme valla võistkonna koosseis läbi erinevate hooaegade on olnud üks ja seesama: Kaja Allilender, Silvar Lelle, Andrus Lepikov, Evelyn ja Tarmo Tamm.

Helme valla Mulgi mälumängu võistkond: Tarmo Tamm, Evelyn Tamm, Kaja Allilender, Andrus Lepikov, Silvar Lelle. Foto: Kai Kannistu

20.04-20.05 Hobusega töötamine, piimanõidumine või lõkke tegemine?

Kadi Lääts

23. aprill üllatab jüripäevaga. Jüripäev märgib eesti rahvakalendis

kevade ja kevadtööde algust. Päev on saanud oma nime pühalt Jürilt. Kirikukalendri püha Jüri on tänini oluline kunsti ja kirjanduse inspi-

reerija, lohetapja, keda on peetud kristluse võidu sümboliks paganluse üle. Jüripäev oli karjalaske- ja põllunduspüha ning olulisim päev huntide tõrjumiseks. Uskumuse järgi sidus huntide patroon püha Jüri jüripäeval huntide suu kinni – nad ei rünnanud koduloomi. Jüripäeva varahommikul käisid ka perenaised piima nõidumas. Seda tuli teha enne päikesetõusu ja hästi salaja. Toiming, mida nähti pealt, võis pöörduda pere kahjuks ning perekonna üldse ilma piimata jätta. Seda püha tähistatakse siiani ka erinevates koolides üle Eesti.

Esimesel mail on tänapäeval tuntud volbripäev. Sel puhul korraldatakse (nõia)etendustega pidusid, tehakse lõket ja küpsetatakse

vorstikesi või liha. Kindlasti on volbripäev üks neid päevi, mille kombestik on ajast aega tugevasti muutunud. Nõidade peod polnud kõikjal ühtviisi tuntud. Näiteks 19. sajandil oli volbripäev eestirootslastel teada kui nõidade liikumisaeg. Sealt levisid uskumused lähemate naabriteni. Näiteks Tartus muudavad juba sada aastat volbripäeva eriliseks üliõpilased. Rongkäiguga liiguti varem Toomemäele akadeemiliste isikute kujudel päid šampusega pesema, kõnesid pidama, Kassitoomele lõket tegema ja muidugi ka laulma.

9. mail on nigulapäev, mida peetakse setude pühaks. Praeguseks unustusse vajunud püha, millele nime andnud pühaku olulisuse

märgiks on enam kui 300 Eesti kohanime. Pikemat aega säilis ristikäikude tava, samuti küünalde ja toitvate kirikusse õnnistada viimine vilja kaitseks. Sel päeval on keelatud hobustega töötamine.

Maikuu lõpetab urbanipäev, mis leiab aset 25. mail. Urbanipäev on lina- ja kaerakülvi algusaeg, üldiselt vähetuntud püha. Ühtlasi arvati, et öökülmade aeg on lõppenud ja võib alustada taimede istutamist.

Ning ärgem unustagem heisata ka meie kaunist sinimustvalget!

Lipp tuleb lehvima panna:

- 23. aprill – veteranipäev
- 9. mai – Euroopa päev
- Maikuu teine pühapäev – emadepäev

Uued lauad turul

Tõrva mulgiturul on kohalik omaalgatuse projekti abiga uued klappjalgedega müügilauad.

4 - kahemeetrist, 4 - 1,5 meetrist

4 - meetrist lauda. Lauad on kergesti transportitavad ja neid on võimalik avalikeks üritusteks laenutada.

Huvi korral võta ühendust mul-

gituru perenaisega tel 55675019 või kirjuta mulgimekk@gmail.com

Heategevuslikeks üritusteks on laudade kasutamine tasuta!

Pühapäev lõõtsa- ja kandlemuusikaga

Pühapäeval, 7. mail tulevad Tõrva Põlva lõõtsa- ja kandlekooli õppurid, kes annavad Tõrva kirik-kammersaalis meeleoluka õppeaasta lõpukontserdi. Pillid pannakse helisema lõõtsa- ja kandlekooli eestvedaja Heino Tartese juhendamisel täpselt keskpäeval.

Tõrva lõõtsapäeva korraldaja Andrus Mumm ütles, et kohale on luba-

nud tulla rohkem muusikuid, kui varasematel kordadel - 60ne ringis.

“Oma kunsti näitavad üksikmängijad, erinevad kooslused kui ka koondorkester. Esineb ka Põlva noortekapell, mida samuti juhendab Heino Tartes. Publiku ette astuvad ka kohalikud lõõtsapillimängijad Kaile Mumm, Thea Leitmaa ning

Vello Jaska. Muusikalisi elamusi pakub muuhulgas ka Thea Leitmaa juhendatav Tõrva kultuurimaja rahvamuusikansambel Jauram,” selgitas Andrus Mumm.

Oodatud on kõik lõõtsapilli- ja kandlemuusika huvilised.

Osavõtu tasu 5 euri läheb kambersaali toetuseks.

NÄGEMISKONTROLL ja PRILLIMÜÜK TÕRVA LINNAS!

Kutsume Valgamaa elanikke oma silmi kontrollima ja prille ostma!

Ootame Teid

11.05.2017 alates kella 10.00

Tõrva Kultuurimajas aadressil Männiku 5, Tõrva

Nägemiskontrolliks tuleks eelnevalt registreerida

telefonil 38 52 603 või 56 98 1972

Silmakontroll maksab 10 eurot ja prillitellijale tasuta!

7-18 aastaseid lapsi ehk kooliealiseid on meie piirkonna elanikena registreeritud kokku 755. Tõrvas on neid 330, Helme vallas 249, Hummulis 92 ja Põdralas 84.

Valgamaal on 20 kooli, millest 5 asub Helme Kihelkonnas (Tõrva Gümnaasium, Ala Põhikool, Hummuli Põhikool, Riidaja Põhikool, Ritsu Lasteaed-Algkool). Enim koole on Harjumaal 122, vähim Hiiumaal 8.

Kadi Lääts, Guido Kuum, Kertu Reva

Aktiivne noor jõuab kõike ehk aasta õpilased Tõrva Gümnaasiumis

Kevad on taaskord käes ja abiturientidel riigeksamite aeg kätte jõudnud. Just nüüd oleks paslik kuulata idanaabrite ajaloo kõige tähtsamat meest, kes ütles: „Õppida, õppida, õppida!“. Aga isegi suure õppimise kõrvalt jätkub mõnel noorel mahti tegeleda ka saja muu asjaga ja ikka sooritada eksamid heade tulemustele. Eks ju eelnevad 12 aastat usinalt õppides kulub midagi pähe ka ja olemas oskus jagada ennast kooli ja huvitegevuste vahel. Tõrva Gümnaasium on hinnanud nii koolisisesest kui koolivälisest tegevusest silma paistnud noori tiitliga aasta õpilane. Helme Kihelkonnaleht uuris, kes on need senised seitse tiitliomanikku ja kuidas neil on läinud pärast keskkooli lõpetamist.

RAUL LEND

Raul on noormees, kes pälvis esimese aasta õpilase tiitli Tõrva Gümnaasiumis. Raul leiab, et selline au tuli väga ootamatult, aga oli suureks motivaatoriks. See on üks asi, mida ta siiani endale meenutab, kui eneseusk langeb. Ta väidab, et polnud koolis hinnete poolest kõige eeskujulik, aga terve gümnaasiumi aja vastutas just tema kooli helitehnika ja heli eest kõikvõimalikel üritustel.

Hetkel elab Raul Tõrvas, kus on tema kodu- ja ka töökoht. Hiljuti kolis ta Tallinnast kodukohta tagasi, kui pealinnas sai elatud kuus aastat. Tõrva tõi tagasi keskkond, mida Tallinn ei suutnud pakkuda, ja soov oli leida oma ellu korralikku maaneidu, kelle ta siitkandist ka leidis.

Tõrva Gümnaasium oli noorhärja jaoks teine kodu kooli ajal, selline turvaline ja soe. Kuna ta sai paljude toredate inimestega seal kokku,

siis nende positiivne suhtumine ja eeskuju annab talle siiamaani jõudu unistuste poole liikumisel.

Eksamiperioodil võttis Raul end kokku ja õppis hoolega. Heaks omaduseks peab ta veel seda, et proovis õppetöö kohe pärast kooli ära teha. Põhjus, miks Rauli hinded ei olnud väga head, võis äkki olla see, et ta ei osanud spikerdada. Ükskord proovis, aga jäi vahele ja peale seda ta enam ei proovinudki.

URMO KANNUKENE

Urmo sai Tõrva Gümnaasiumi aasta õpilase tiitli 2014. aastal. Noorhärja leiab, et selle auväärse tiitli sai ta tänu oma aktiivse osavõtu eest nii maakondlikest kui ka vabariiklikest olümpiaadidest, esindades Tõrva Gümnaasiumit. Samuti oli ta tegev erinevatel spordivõistlustel ja muidu aktiivne noor. Nüüd õpib Urmo Tartu Ülikoolis arstiks ja selle kõrvalt käib ta ka haiglas tööl. Ta meenutab, et Tõrva Gümnaasiumis olid õpetajad alati toetavad ja motiveerivad, mis on kindlasti abiks nüüd ülikoolis õppides. „Õpetajad olid vastutulelikud ja alati valmis lisatööd tegema, et õpilast aidata,“ räägib Urmo. Õpingute ja töölkäimise vahel üritab Urmo kuus paari päevaks kodukohta tulla. Siin on tema ema ja vanaema, samuti meeldib talle ilus ja puhas loodus. Tartus olles igatseb noormees kodulinna jooksuradu.

Abiturientidel kohe-kohe algava eksamiperioodi kohta oskas aasta õpilane anda ka soovitusi ja jagada enda kogemusi. Urmo leiab, et tema eksamiteks valmistumine läks üle kivide ja kändude. Samal ajal, kui teised keskendusid ainult eksamikordamisele, pidi tema paralleelselt õppima bioloogiaolümpiaadi viimaseks vooruks, kus valiti välja rahvus-

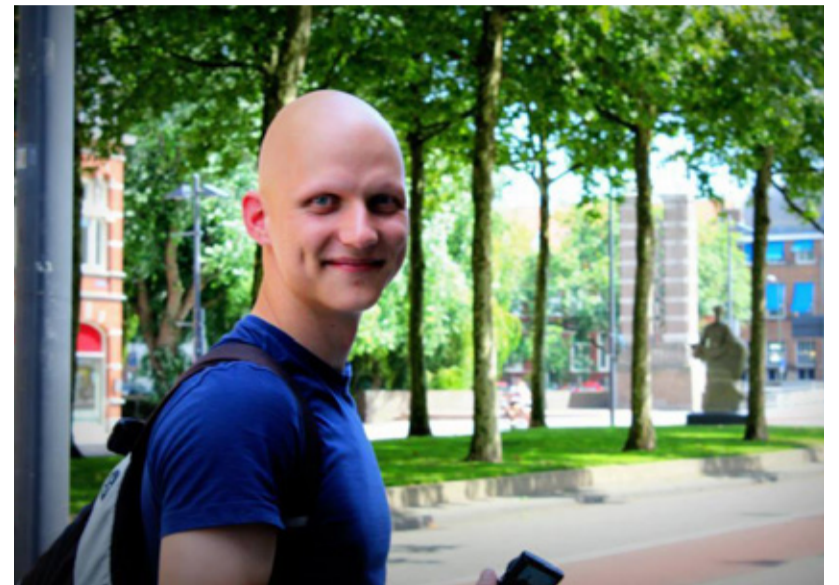
vahelised võistlejad. Üldiselt soovib Urmo säilitada külma närvi ja kainet mõistust. Samuti soovib ta lugeda läbi õpikud ja siis üldisemaid materjale vaadata. „Ei tasu üle mõelda,“ on Urmol konkreetne soovitus.

KARL KIRT

Karl meenutab, kuidas nad õpilasesindusega 2009. aastal otsustasid hakata välja andma aasta õpilase tiitlit. Tal on siiralt heameel, et see traditsioon on siiani elus ja tõstab esile tublisid õpilasi, olgu nad tugevad õppetöös, koolielu arendamises või Tõrva Gümnaasiumi esindamises väljaspool kooli. Noormees on väga tänulik tiitli saamise üle ja leiab, et selle saamine on tema jaoks olnud suur au. Kirt sõnab, et ükski ta seda tiitlit poleks saanud, tema kõrval on olnud suurepäraseid inimesed õpilasesindusest, ühteheidest klass ja head õpetajad. Karl elab hetkel Tõrvas, mis on tema jaoks suur privileeg. „Kodukohas on kallis pere, hea elukeskkond, sõbrad ja palju tegemisi,“ rõõmustab Karl.

Hetkel teenib Karl leiba Valga Linnavalitsuse spordi- ja noorsootöö spetsialistina, lisaks on tal oma saade Ruut FM raadios ning ta on tegev MTÜ Tõrva Noorte Liidus ja Tõrva Raadio tegevustes.

Eksamite eel soovib noorhärja värskes õhus õppida ja pingutada maksimaalselt. Karl leiab, et ise ta midagi erilist ei teinud. Tal oli natukene kade meel tublide klassiõdede Grete, Mari ja Etheli peale, kelle õppimisvõime ja õppimistahe oli meeletu. Eksamitegijatel soovib ta telefonist „nett“ välja võtta, sülearvuti või arvuti mitte avada ja tahvelarvuti lausahtlisse peita ja kui pea „hulluks“ läheb, siis minna metsa 15 minutiks jalutama.

Raul Lend. Foto: Erakogu,

Urmo Kannuke. Foto: Erakogu

Karl Kirt. Foto: Ülav Neumann

MARIETTA JUURIKAS:

Marietta leiab, et tiitel tuli tema jaoks ootamatult, aga samas suure au ja justkui kohustusena olla teiste eeskujuks. Neiu oli üliaktiivne koolitegevustes ja samuti väljaspool kooli - kodus käis ta ainult magama. Hetkel õpib Marietta meditsiinikoolis Tartus ja kooli kõrvalt

käib ta ka tööl psühhiaatrikliinikus. Marietta peab suureks eeliseks Tõrvas õppimist, sest tänu sellele sai ta tegeleda kunsti, muusika ja spordiga. See jällegi andis juurde julgust, aja planeerimisest ja iseseisvust. Ja just neid väärtusi hindab neiu väga. Kodukohas käimise aega kahjuks napib, kuid sõp-

Saksamaal ja Taanis kestab õpilaste suvepuhkus kuus nädalat. Eestile sarnaselt 12 nädalat on puhkus Tšiilis. Etioopias võib suvevaheaeg kesta aga olenevalt koolist kuni 15 nädalat.

Maailma suurim kool on Indias asuv City Montessori School (CMS), kus õpib üle 50 000 õpilase. Koolis on 1000 klassiruumi ja üle 3800 õpetaja ning töötaja. Eesti suurim kool on Viimsi Keskkool, kus õpib üle 1300 õpilase.

Marietta Juurikas. Foto: Ülav Neumann

Kadriann Kalamees. Foto: Ülav Neumann

Kaspar Metsar. Foto: Ülav Neumann

Romet Piller. Foto: Ülav Neumann

radel ja perel külas käia tasub tema sõnul alati. Tõrva toob teda ikka ja jälle ka kohalik noorteraadio, kus Marietta on üliaktiivne.

Marietta leiab, et tunnis tuleb võimalikult palju kaasa teha, siis on eksamiteks õppimine kergem. „Samuti tuleb korralikult puhata ja magada öösiti, mitte füüsi-

katun- nis,“ naljatab Marietta. Neiu usub, et eduka eksamisooritamise nipp on olla kursis enda ümber toimuvaga (siinkohal ei pea ta silmas Facebooki uudisvoo lugemist), reisida ringi, osaleda erinevates huviringides ja arendada endid valdkondades, mis tõeliselt paeluvad. Millegipärast usub ta ka, et kui inimestel on

see miski, mis neil sädeme silmas särama lööb ja mida nad tõeliselt kirglikult teha armastavad, siis läheb neil eksamites hästi. Ja loomulikult ka ülejäänud elus!

KASPAR METSAR

Kaspar Metsar sai aasta õpilase tiitli 2011. aastal, lõpuklassis õppides. Enda valituks osutumise põhjuseks märgib ta hea läbisaamise õpetajate ja õpilastega. „Imsele said määravaks positiivne aktiivsus ja entusiasm klassiruumis kui ka klassiväliselt- trenn, rahvatants, laulukoor, näiteringid.“

Hetkel õpib Kaspar Tartu Ülikoolis magistriastme teisel kursusel keemiat ning sihib kõrgemale kui lihtsa laborandina töötamine. „Usun, et minu võimed jäävad ühiskonna heaks kasutamata, kui jään laborandiks, seega on siht ja eesmärgid seatud kõrgemale, kuid alale, kus omandatud teadmised ära kuluvad.“

Lisaks õpingutele töötab Kaspar ettevõttes Southwestern Advantage, mille raames läheb kolmandat suve Ühendriikidesse raamatuid müüma. „Lisaks avastasin hiljuti veel enda jaoks ka pikamaajooksu ning läbisin oma esimese poolmaratoni (alla kahe tunni, kusjuures). Ka käin kooliväliselt Tartu Ülikooli Õpikodade programmi raames Eesti koolides keemiat õpetamas.“

Noortele soovitab ta juba põhi- koolis mõtlema hakata, millega noored tegeleda tahaksid. Eksamiteks valmistumisel tuleb sihid seada, kas tahta lihtsalt läbi saada või pingutada enda tuleviku nimel ja minna püüdma maksimaalset skoori. Palju aitab järjepidev tundides kaasa töötamine, kuna viimasel hetkel kõike pähe tuupida pole võimalik. Kõrg- koolis õppides tuleb lisaks kuulamisele ja kaasatöötamisele tihti mitu päeva enne eksamit raamatutega sõbraks saada. Vahetult enne eksamit meeldib talle muudel teemadel juttu

ajada, et pinget maha võtta, mitte märkemetes lapata.

Veel lisab ta, et suur abi oli kodusel toetusel ja õpetajatel, kes aitasid eksamiteks valmistuda.

„Loomulikult ei jäta siin kasutamata võimalust tänada-tervitada kõiki oma õpetajaid, kaasõpilasi ja sõpru kooliajast Tõrvas! Väga vinge aeg oli!“

ROMET PILLER

Romet Piller on olnud aktiivne juba sellest ajast, kui õppis veel Tõrva Gümnaasiumis ja 9. klassis teadis kindlalt, et tahab õppida kultuurikorraldust. „See oli aeg, kus võtsin osa mitme näiteringi tööst, toime- tasin õpilasesinduses, noortevolikogus. Üsna kiiresti oligi käes see päev, mil istusin Viljandis komisjoni ees ja rääkisin, et te arvake, mis tahate, aga mina tulen siia õppima. Enesekindlus ja usk enesesse, see oli ilmselt see, mis pikaajalisel unistusel täituda laskis,“ räägib Romet. Eksamite eel tal erilisi kombeid ei ole, küll aga on närv sees igasugustel suulistel ette- astumistel.

Koolipingis saadud teadmiste kiituseks ütleb Romet, et „Laine Tangsoo õpetatud majanduse alg- teadmised on praegustes õpingutes kasuks tulnud.“

Noore kultuurikorraldaja eeskujuks on vanavanaema, ema ja klassi- juhataja Katrin Priilaht, kes õpetas juhiks olemise oskusi. Romet usub, et ka Tõrvas on võimalik noortel ennast teostada – „Tähtis on oma ideedega lagedale tulla, endale kaaslased leida ja need korda saata.“

Tema kogemustepagasis on mitmeid edukaid etteasteid näitetrupis

Hingevärvid, pälvides tänavu lavastusega „Sinatraga kuu peale“ julge materjali valiku eest lavastaja preemia ning Teve Rajamets sai parima näisnäitleja preemia. Rometi häälel on meile tuttav Tõrva Raadiost ja tihti näeme teda kodukandis tegutsemas.

Lugejatele soovitab ta enda ümber märkamist: „Käige ringi avatud silmadega ja mis peamine - naeratage!“

Pikem intervjuu Rometiga Helme Kihelkonnalehe Facebooki lehel.

KADRIANN KALAMEES

Kadriann Kalamees on hetkel veel kõige värskem tiitliomanik, sest tema sai aasta õpilase tiitli omale läinud aastal. Oma valituks osutumise kohapealt arvab ta, et valituks osutus ta just oma mitmete huvitegevuste tõttu kui ka seoses tööga erinevates organisatsioonides, nagu VeniVidiVici õpilasvahetus ja Tõrva Gümnaasiumi Õpilasesinduses. Hetkel õpib ta Tallinna Ülikoolis esimesel kursusel psühholoogiat, inimeseõpetuse suunal. Soov antud eriala õppida oli Kadriannil juba aastaid ning möödunud suvel edukalt katseid läbides saigi see unistus teoks „Ma ei kujutaks end ette muud õppimas. Tulevikus kindlasti soovin midagi juurde omandada, kuid esimese eriala valikuga olen rahul.“

Samuti pole ta peale pealinna õppima asumist kõrvale jätnud üht oma suurimat kirge-rahvatantsu. Nimelt tantsib ta tantsuansambli Sõprus. Lisaks korraldab ta sel aastal noortekonverentsi Lahe Koolipäev, kus ta on Hea Eeskuju konkursi koordinaator.

Meenutades oma keskkooli viimase aasta eksamiteks valmistumist, tõdeb ta, et oleks võinud rohkem õppida, kuid peab üleõppimist veelgi hullemaks variandiks. „Minu isiklikud õppimismeetodid on muutunud sedavõrd, et olen aru saanud oma eriala puhul, et lugemus loeb!“ Hetkel on Kadrianni ühiselamu raamaturiul juba liiga väikeseks jäänud.

Oma sõnul kahetseb neiu kunagisi õiseid üleõppimisi. „Hea pikk kvaliteetne uni on ilusa päeva alguseks!“ toonitab ta. „Noortele õppuritele oskan vaid soovitada, et olge ambitsioonikad. Uurige, küsige, avastage, imetlege. Ammutage endasse võimalikult palju teadmisi erinevatest valdkondadest. Kuid mis on peamine- naeratage, siis naeratab teile elu vastu.“

RIIGIEKSAMITE TOIMUMISE AJAD 2017

Õppeaine	Eksami toimumise aeg
Eesti keel	24. aprill 2017
Eesti keel teise keelena	26.-28. aprill 2017
Inglise keel	2.-9. mai 2017
Matemaatika	12. mai 2017

Kuni 6-aastaseid lapsi on Tõrva linnas 186, Helme vallas 119, Hummulis 52 ja Põdralas 30. Samas on 65-aastaseid ja vanemaid Põdralas enam kui Hummulis.

Eesti kõige populaarsem lehmanimi on Mustik, teisel kohal on Täpi, kolmandal Kirjak ja neljas Mooni. Kõiki neid on pandud rohkem kui 3500 korral. Populaarne on lehmale panna ka naisenimesid: 12. kohal on Nelli, 15. kohal Maali, 21. kohal Liisu

Hajaasustuse programmi taotlusvoor on Valgamaal avatud

Maavanem Margus Lepik kuulutas avatuks hajaasustuse programmi taotlusvooru Helme, Hummuli, Karula, Otepää, Puka, Põdrala, Sangaste, Taheva, Tõlliste ja Öru vallas. Taotlusi võetakse vastu vallavalitsustes alates 10. aprillist ning nende esitamise tähtpäev on 12. juuni 2017.

Programmi eesmärgiks on tagada head elutingimused hajaasustusega maapiirkondades alaliselt elavatele peredele. Programmist toetatakse majapidamistele hoonetevälise vee- ja kanalisatsioonisüsteemide ning

juurdepääsuteede rajamist. Juhul kui majapidamine ei ole elektrivõrguga liitunud, toetatakse ka autonoomsete elektrisüsteemidega seotud tegevusi.

Maksimaalne toetus on 6500 eurot ühe majapidamise kohta. Toetus ei või olla suurem kui 66,67% projekti abikõlblikest kuludest ning taotleja omafinantseering väiksem kui 33,33%. Toetuse eraldamise aluseks on põhjendatud ja projekti eesmärkide saavutamist tagav eelarve. Kui majapidamine on saanud hajaasustuse programmidest toetust perioodil 2012-2016, siis arvestatakse varem saadud toetus uuest võimalikust toetusest maha.

Siinkohal on oluline silmas pidada, et iga valdkonna (joogivesi, kanalisatsioon, juurdepääsuteed ja elekter) jaoks võib toetust saada üks kord – ka sel juhul võetakse arvesse viimasel viiel aastal saadud toetusi.

Taotluste menetlemine ja hindamine ning toetuse eraldamise otsustamine toimub kohalikes omavalitsustes. Maavalitsuse ülesandeks on taotlusvooru avamine, programmi rakendamise üldine koordineerimine, kohalikele omavalitsustele eraldatava riigipoolse toetuse rahajäätuse kehtestamine ning kontrolli teostamine vahendite kasutamise sihipärasuse üle.

Hajaasustuse programmi rahastavad riik ja kohalikud omavalitsused.

Lisainfo programmi ja taotlemistingimuste kohta on kättesaadav Valga maavalitsuse ja programmis osalevate valdade veebilehtedelt.

Programmi kontaktisikud Helme, Hummuli ja Põdrala valdades:

Helme: Arvo Kargu 766 8454 arvo.kargu@helme.ee	Hummuli: Juta Karpov 767 9766 juta@hummulivv.ee	Põdrala: Mati Rõõm 767 9734 mati@podrala.ee
---	--	--

Valga Maavalitsus Kersti Lepik
peaspetsialist arengu alal
e-post kersti.lepik@valga.maavalitsus.ee, tel 766 6112

Helme kihelkonna lapsed lustisid Mulgimaa laste 21. folklooripäeval

Ave Visor

Märtsikuu kolmandal neljapäeval oli jälle aeg koguneda Mulgimaa piskestel lasteaiastel ühiselt Mulgimaa folklooripäevale. 23. märtsil said Abja Kultuurimajas kokku üle saja viie-kümne mudilase, kes kõik andsid oma osalemisega panuse vahva traditsiooni elushoidmiseks. Folklooripäeva on korraldatud juba 21 aastat, mis tähendab, et nii mõnigi osaleja on juba saanud täiskasvanuks ja osaleb üritusel juba mitte mudilase, vaid

hoopis õpetajana.

Selle aasta teema oli vesi, meri, jõed ja järved. Loomulikult ei saanud ka ilma kalapüügita.

Kõik laulumängud esitati mulgi keeles ja tänu vahvatele õpetajatele said lapsed sellega väga hästi hakkama.

Valgamaalt osalesid folklooripäeval Tõrva lasteaiad Mõmmik ja Tõrvalill, Helme vallast Ritsu Lasteaed-Algkool ja Ala Põhikooli lasteaiad liitühm. Esindatud olid Karksi-Nuia, Tervastu ja Abja lapsed.

Folklooripäeva avasid Abja Muusi-

kakooli lapsed väga kena etteastega ja kui nii võib öelda, siis tõmbasid päeva käima. Lapsed said teada ka muusikakooli õpetaja Valdo Värge käest akordioni võimalustest. Pärast väikest õppejuttu lustisid mudilased ühiselt tantsides ja lauldes ning hiljem ka üheskoos maiustades. Kõigil oli väga tore!

Päeva läbiviija oli Alli Laande, kes folklooripäeva 21 aastat tagasi ellu kutsus. Antud üritust korraldaja on olnud Mulgi Kultuuri Instituut eesotsas Kaja Allilenderiga. See on Mulgimaa vanim ühisüritus.

Hillar-Jüri Villemsonile mõeldes

Valev Elerand

Helme kihelkond jäi ühest kodukandi tundjast - hoidjast vaesemaks. Väga vähestel inimestel on soov ja pühendumus tunda oma perekonna elulugu, kodukoha kultuurilugu laiemalt ja sügavuti, järjepidevalt.

Kasutan edaspidi kirjas ainult Jüri nime, sest liitnime järgi tundsid teda vähesed.

Minu lapsepõlvemälestusi seovad Tikste ürgorg ja Jüri ning Mari (Kull) koduõu, kuhu mangukaaslastega sattusime. Seal tundsin intelligentset kodusoojust, mis sest, et olime lapsed ega pidanud alati vajalikuks teada asju, mis meid endid ei puudutanud. Nende kodus tundsin end teisiti. Meie, kooliõpilaste jaoks oli põnev, kuidas üks inimene teab nii palju rääkida kodukandis aegade jooksul toimunud, millest koolitunnis ei mainitud keegi sõnagi. Jutu juurde näidati meile vanu esemeid, fotosid, mis lisasid tema teadmistele usaldusväärtust.

Hiljem sain teada, et Jüri kolleksionärihuvi on temast teinud arhivaari- muuseumiomaniku, sest olid ajad, kus vanadele asjadele ei omistatud enam suurt väärtust, aga Jüril olid kindlad arusaamised kodukoha ajaloost juba sügaval nõukaajal.

Jüri üheks suurimaks teeneks Helme kihelkonna ees on Vabadussõjas langenute mälestusmärgi taastamine endisel kujul. Jüri oskas olla antud hetkel päikesest valgem ja kuumem, et mälestusmärk valmiks õigeaks ajaks. Abiks perekond, mõttekaaslased, lõpuks ettearvamatud tegelased, kes ei teadnud, mis kuju jaoks nad pronksi müüvad, tehastest, kus asus Interrinde pesa.

Jüri fotokogust valmis raamat Tõrva linna ajaloost, aga tema teeneid ja abi on saanud mitmed autorid, kes kirjutanud piirkonna ajaloost.

Jüri mõtles suurelt. Austus ja tänu Sulle, Jüri!

Helme koduloomuuseumi sõprade nimel

Kontserdisari HELISEV AJALUGU. VAIMULIK PÄRAND

RÄNNAK LÄBI ÕIGEUSU MUUSIKA

Pühapäev, 30. aprill kell 18.00
Tõrva Kirik-Kammersaal

Ansambli Orthodox Singers intellektuaalne kontserdisari „Helisev ajalugu. Vaimulik pärand“ täienes uue kavaga RÄNNAK LÄBI ÕIGEUSU MUUSIKA, mis näitab õigeusmuusikat kogu oma mitmekülguses. Nagu nimi ütleb, kujutab kava endast põnevat rännakut läbi eri ajastute, maade, stiilide ja heliloojate õigeusmuusika. Kava on koostatud nii, et tutvustada praktiliselt kõiki olulisi õigeusmuusika stiile ja suundi. Alguses kõlavad iidne vanavene polüfoonia ja znamennoi viis. Seejärel saab kuulata nn „vene barokk“ ajastu vaimulikkumuusikat. Kava tutvustab ka omapäraseid Ida-Euroopast ja Aasiast pärit kirikuteoseid, samuti romantilist õigeusmuusikat. Kava lõpus kõlavad XX-XXI sajandi Euroopa

heliloojate õigeusu teosed ning Eesti heliloojate vaimulik looming. Enamik kavas esindatud vaimulikest teostest saab väga harva kontserttekandel kuulata.

Kriitikute poolt kiidetud

Professionaalsetest muusikutest koosnev ansambel Orthodox Singers on loodud Valeri Petrovi poolt aastal 1989. Tegemist on Eesti

ühiks parimaks professionaalseks kooriansambliks tunnustatud muusikuterühmaga, mille repertuaaris on nii varajasi kui ka nüüdisaegsemaid õigeusu kirikulaule. Lisaks tuntud välismaistele heliloojatele on ansambli repertuaaris ka Eesti tuntud heliloojate Arvo Pärdi, Cyrillus Kreegi, Veljo Tormise muusikateoseid. Ansambli repertuaar täieneb pidevalt uute teostega.

Orthodox Singers muusikud valdavad meisterlikult erinevatele ajastutele omaseid väljendusvahendeid: ansambli esinemismaneeri iseloomustavad täielik süvenemine pühakirja igasse sõnasse, laitmatu hääletehnika, täpselt läbi mõeldud dünaamiline kava ning erakordne stiilitunnetus.

Kriitikud on korduvalt esile tõstnud ansambli lausa üleloomulikku

oskust säilitada esitamise käigus teose vormiühtsus, saavutades samal ajal võrratult dünaamilise piano, mida kirjeldab kõige paremini väljend „heli sulab ära“.

Orthodox Singers on korduvalt esinenud nii Venemaal, Ameerika Ühendriikides, Rootsis, Taanis, Soomes, Norras, Saksamaal, Suurbritannias, Prantsusmaal, Belgias, Iirimaa, Liibanonis, Ungaris ning Poolas. Kontserdid on toimunud lisaks Moskva Önnistegija Kristuse peakirikule ka Rootsi Uppsala Toomkirikus, Moskva Tšaikovski nimelise Konservatooriumi Suures saalis, USA Philadelphia Toomkirikus, Stratford upon Avoni festivalil, Nottinghami, Chelsea festivalil.

Pileteid hinnaga 10.-/5.- euro saab osta Piletilevist, aga ka kohapeal enne kontserdi algust.

Tõrva discgolfi rada laieneb täismöötu

Margo Metsoja

Tõrva discgolfi rada on nüüdseks kasutuses olnud ligi poolteist aastat. Raja on omaks võtnud kohalikud mängijad ning seda külastavad ka mitmed mängijad kaugemalt.

Rada saab laiendust

Aasta aega on Tõrva Gümnaasiumi pargis kulgev discgolfi rada koosnenud 9 korvist. Tänu Eesti Noorsootöö Keskuse rahastusele saame parki laiendada täismöötu ehk 18 korviga rajaks. Raja laiendus hakkab peamiselt kulgema kooli kõrval Õhne jõe ääres biotiikide vahel. Samuti teeb see väikse tiiru lumelauamäe juurde ning liigub lasketiirust üles ja tagasi.

Uus raja osa on olemasolevast märksa keerulisem ning kindlasti ei ole soovitatav algajatele mängijatele. Vähemkogenud mängijad saavad mängida lühikese 9-korvilise raja peal, kuna püüame kogu pargi disainida nii, et jääks alles n-õ lühike rada ja pikk rada.

Ohutus ennekõike

Discgolf on mäng, mis põhineb mängijate aususe peal. Samuti sõltub discgolfi ohutus mängijatest. Oleme püüdnud raja luua nii, et viskeid tehes oleks näha, kas keegi rajal liigub. Samuti oleme püüdnud vältida pimedaid nurki. Lisaks tuleme ohutust ja ettevaatamist meelde mängijate koostöös ning rajale lisame ka ohutussildid, mis meenutaksid veelkord, et pargis

Discgolfiradadele on seatud üles hoiatussildid

on ka teisi liiklejaid, kellega tuleb arvestada.

Ohutus sõltub suuresti mängijate kohusetundest ja hoolekusest. Raja loojad loodavad aga siiralt, et parki suudavad ennast korraga ära mahutada tervisesportlased, discgolfi mängijad, loodussõbrad, koeraga jalutajad ja kõik teised.

Milleks meile üldse discgolfi rada?

Discgolf on populaarne mäng ning

kogub üha enam populaarsust. See on spordiala, mida saavad mängida kõik huvilised, selleks ei pea olema profisportlane ja omama aastate jooksul saavutatud sportlikku vormi. Discgolf toob inimesed õue ja loodusesse.

Kohalik rada on üks lisapõhjus, mis toob nädalavahetusel palju noori tagasi kodukanti. Hea on näha, kui nädalavahetusel on rajal vahel korraga üle 30 inimese, kes tulevadki Tõrva just nädalavahetusel

ning veedavad oma vaba aega värskes õhus koos sõpradega.

Rajal korraldatavad võistlused toovad mängijaid ka kaugemalt. Koos laiendusega mahutab rada võistlusel kuni 100 mängijat. Discgolf on peamiselt suvel mängitav mäng ning see on üks külg, mis aitab arendada Tõrva kui suvituslinna mainet.

Kettaid saab laenutada

Taaskord tänu ENTK rahastusele on soetatud ka komplekt discgolfi kettaid lisaks varasemale noortekeskuses olevatele ketastele. Neid kettaid saab igauks laenutada ning proovida, kas discgolf on just talle sobiv spordiala. Täpsem info ketaste laenutamise korra kohta ilmub lähiajal.

SUUR LASTEPIDU TOIMUB 28.MAIL 2017.a.

Tõrva linna ja lähemate valdade Helme, Põdrala ja Hummuli peredele mõeldud
“Täiega lahe päev!”

algab rongkäiguga

Sõpruse pargist ja jätkub kontserdi, erinevate atraktsioonide, mitmesuguste töötubade ning võistlustega Tõrva Gümnaasiumi pargis. Terve päev täis tegevust ja üllatusi kogu perele.

Paneme oma laste silmad särama!

Hea lehelugeja, ka Sina saad aidata kaasa toredate lastepeo õnnestumisele, tehes väikese toetuse MTÜ LC Tõrva Mari arvele

LC Tõrva Mari MTÜ (reg nr 80335200) on kantud tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute nimistusse. Meie a/a EE182200221053896613 Swedbank

LC Tõrva Mari MTÜ

TÖÖMESS

Liivimaa

Valga Kultuuri- ja Huvialakeskus

27.04.2017 11-14

Töövõimalused
Eestis ja mujal Euroopas!

- Tööpakkumised otse tööandjatelt
- Õppimine töötukassa toel
- Karjäärinõustamine
- Ettekanded

AJAKAVA:

11.00 Töömessi avamine

11.15 Kas uued tehnoloogiad võtavad inimeselt ära töö?
SprayPrinter, Eesti suurima äriideede konkursi Ajujaht 2016 võitja

12.00 Investeeri oskustesse töötukassa toel –
täiendus- ja ümberõpe töötavale inimesele!
Eesti Töötukassa

13.00 Palk ja maksud. Mida toob kaasa mitteametlik töösuhe?
Maksu- ja Tolliamet

Viivi Hausmann
kokkutulekust osavõtnu

Endine Taagepera sovhoos pidas kokkutulekut

Märtsis pidas kokkutulekut endise Taagepera sovhoosi kollektiiv, kes ligemale 35 aasta jooksul oli üks piirkonna suurimast majandusüksustest.

Oli sobune laupäev, mitte enam talv, kuid ka mitte kevad. Taageperas asuvasse Kivimäe turismitalu kogunesid keskealised ja eakad inimesed. Oli algamas endiste Taagepera sovhoosi töötajate kokkutulek.

Kauaaegne sovhoosi peagroonoon hr Peeter Arro oli ettevõtmise algataja ja läbiviija. Ees ootasid maitsev lõunasöök, hulk kohtumisrõõmu ja ühiseid mälestusi.

Oli kogunenud üle 50 endise töötaja, kellel kõigil oma roll Taagepera sovhoosi edukal toimimisel. Avakõne pidas Peeter Arro, kes tegi ülevaate sovhoosi ajaloost. 1959. aastal moodustatud aiandussovhoos, mis 1962. aastal kaotas aiandusliku poole ja jäi tavaliseks majandiks.

1. aprillil 1971 aastal liideti juurde Tõrva sovhoosi Helme osakond jaw

direktoriks sai hr Kauber. Tema järel tuli ja läks ridamisi direktoreid, mõned lühemat, mõned kauemat aega. 1. märtsil 1993. aastal likvideeriti Taagepera sovhoos ja erastamise tagajärjel läksid paljud maaomandid erakätte.

Kokkutulekul võtsid sõna tolle aja juhtivad töötajad, sealhulgas endine direktor Helmo Hainsoo, kes tegi põhjaliku ülevaate aegadest, kui ta sovhoosijuht oli. Veel võtsid sõna hr Rein Randver, kes oli põlluvalitsuse juhtataja, ja hr Enn Pöder, kelle töömehepõli algas Taagepera mail.

Ka Helme vallavanem hr Tarmo Tamm meenutas oma nooruspõlve ja praktikaega Eesti Põllumajandus-ülikoolis.

Mälestati ka lahkunuid, kes eri aegadel töötasid Taagepera sovhoosis. Muusikalise poole eest oli samuti hoolt kantud ja selleks pakkus meelelahutust Tõrva Jauram, kelle mängitud helide saatel said soovijad jalga keerutada.

Suur tänu perekond Arrole, kes selle ürituse läbi viis. Hilisematest

TAAGEPERA SOHVOOS

Taagepera sovhoos oli sovhoos Eesti NSV-s Valga rajoonis Helme külanõukogus. Sovhoosi keskus asus Alal. Taagepera sovhoos moodustati 1959. aastal varasemate väiksemate majandite liitmise teel.

1983. aasta seisuga oli sovhoosi üldpindala 8168 hektarit, sellest põllumajanduslikku maad 4508 hektarit. 1978. aasta seisuga oli haritavat maad ca 3400 hektarit. Sovhoosi töötajate arv 1976. aasta seisuga oli 261.

Sovhoos tegeles peamiselt taime- ja loomakasvatusega.

Sovhoosi direktor oli aastatel 1974–1978 Helmo Hainsoo, 1980. aastatel Guido Laube.

Sovhoos likvideeriti 1993. aastal.

Allikas: Wikipedia

järelkajadest oli kuulda, et rahvas jäi rahule, avaldades arvamust, et sellist üritust võiks veel korrata. Igal juhul oli igati meeldiv õhtupoolik ja usun, et minu arvamusega ühinevad kõik osalenud.

KESKKONNAAMET

Keskkonnaamet teatab, et on võtnud menetlusse OÜ Combiwood (registrikood: 10998092) keskkonnanakompleksloa taotluse (registriteaduslik dokumendiregistris 01.03.2017 numbriga 6-15/17/3252). Luba taotletakse Valga maakonnas Helme vallas Möldre külas Liimi kinnistul (registrioriosa nr 542440, katastritunnus 20301:004:0011) asuvalle käitisele.

Kompleksluba taotletakse tulenevalt tööstusheite seaduse § 19 lg 2 p 9 ja lg 3 ning Vabariigi Valitsuse 06.06.2013 määruse nr 89 „Alltegevusvaldkondade loetelu ning kinnisvõimsused, mille korral on käitise tegevuse jaoks nõutav kompleksluba“ § 12 p 1, mis sätestab kompleksloa kohustuse ainet,

esemete või toodete pinnatöötlemisele orgaaniliste lahustite kasutamise, näiteks viimistlemine, trükkimine, katmine, rasvaarastus, veekindluse tagamine, kruntimine, värvimine, puhastamine või impregneerimine orgaaniliste ainete kuluga üle 50 tonni aastas või üle 150 kilogrammi tunnis.

OÜ Combiwood on puidutööstusettevõtte, mis tegeleb peamiselt sõrmjätkatud männipuidust profiilsete liistude tootmise ning turustamisega. Ettevõtte soovib tootmistahtu suurendada. Planeeritav aastatoodangu maht on 40000 m3 valmistoodangut, mille valmistamiseks kasutatakse maksimaalselt ca 500 tonni orgaanilisi aineid aastas. Tootmine toi-

mub kolmes vahetuses, kokku 24 tundi ööpäevas, 5 päeva nädalas. Ettevõtte tegutseb aastast 2004. Praegu on ettevõttel kehtiv õhusaasteluba nr L.ÕV/318586 ja jäätmeluba nr L.JÄ/324571.

Loa taotlusega ja muude asjasepuutuvate dokumentidega on võimalik tutvuda Keskkonnaameti Põhja regiooni Harju kontoris Viljandi mnt 16, Tallinn (kontaktandmed: 5696 0365, maigi.paaren@keskkonnaamet.ee). Taotlus on digitaalselt kättesaadav ka Keskkonnaameti dokumendiregistris aadressil <http://dhs-adr-kea.envir.ee/>. Loa andmise või andmisest keeldumise otsuse eelnõu valmisemisest teavitab Keskkonnaamet käesolevas ajalehes.

Igakevadised rattamatkad tulevad taas

Alates 2001. aastast on toimunud igal kevadel spordiklubi Viraaž poolt korraldatavad traditsioonilised rattamatkad, kus kõikidel rattaentusiastidel on võimalus oma kahe rattalistelt sõpradelt tolm pühkida ja looduskainesse kohtadesse sõita. Pühapäeviti aset leidvad 5 rattamatka, mis jäävad aprilli kolmele viimasele pühapäevale ja kahele esimesele maikuu pühapäevale, on hea võimalus avada kas sõp-

radega või üksi uus jalgrattahooaeg. Rattamatkal osalejate arv on sõltuvalt paralleelselt toimuvatest üritustest enamasti jäänud 70-80 osaleja kanti, kuid menukaimatel kordadel on koos käinud lausa 130 osalejat. Igal osalejal on võimalik valida endale sobilik tempo ja stardiaeg, registreerimine sihtpunktis alates kella 11.00-st, kuni 13.00-ni. Sportlikku ja tervislikku pühapäeva veetma on oodatud kõik

huvilised. Viimase rattamatka sihtpunktis Soontaga RMK matkaplatsi juures on võimalus huvilistel proovida ka kanuusõitu.

23.04 Riidaja kabel

30.03 Pikasilla Vooremägi

07.05 Koorküla Valgjärvi

14.05 Soontaga RMK puhkeplats

Registreerumisaeg

11.00-13.00

Info Viljo Grauding 51 27 219

Arvo Lasting,
EELK Helme Maarja koguduse õpetaja

Rõõmsad talitused kirikus

Alanud aasta rõõmustab meiekandi kirikuelu laulatuste rohkusega. Elu on läinud nii, et töö suunab inimesi linnadesse, kuid loogastust ja vaheldust otsitakse maalt. Nii saabuvad pruutpaarid oma sugulaste ja sõpradega päris kaugelt meie avaratesse peopaikadesse oma armastuserõõmu tähistama ning kasutavad ühtlasi ära siinsed looduskesksed kirikud laulatusteks.

Palju laulatusi meelitab siia Taagepera kirik, mida oleme suutnud hooldada kauniks ja puhtaks ning mis on väga paraja suurusega laulatusteks. Kuid laulatusi jätkub ka Tõrva kirik-kammersaali ja Helme kirikusse, sest tullakse otsima väiksemaid ja kodusemaid pühakodasid. Pastorid on saanud ka juba päris kaua aega sõlmida ühes laulatusega ametlikku abielu. Nii toimub kogu asjaajamine ühes kohas pidulikult ja väärikalt.

Kuid kirikus me laulatame siiski vaid kiriku liikmeid. Võime öelda vana kombe järgi, et kirik lubab mehele minna ja naist võtta alles siis, kui katekismus on selgeks õpitud ja leeriasjad korda aetud. Tegelikult on meile tähtis Jumala juhtimisel igat sammu astuda, usus ja armastuses kindlalt kasvada, katkestamata vaimulikku teed, eksimata kõrvale kirikuteelt, kiriklikku kasvamist pooleli jätmata.

Ehk siis tuleb alustada ristimisest ja leeritalitusest. Ja need talitused pole ka mitte üks kord

ärategemiseks, vaid need on oma elule uue kindla aluse panemiseks. Et me seisame ja toetume alati oma elus sellele usule ja usutunnistusele, milles Jumal meid üha kindlamini kasvatab. Ja Jumal kasvatab meid toetuma Temale ning usule, mis ei lase meie elu ega meie hinge kunagi kokku variseda, kõige marulisemateski tormituultes mitte.

Nii püüame leeritöös, leeritundides üheskoos kasvada usu ja armastuse vaimus, õppides Piiblit ja katekismust. Avastada siit usurõõmus vaade elule.

Leeritöö, leeritunnid ja –talitus annab meile võimaluse minna karistivanemaks armsatele lastele, kellega soovime olla lähedaselt seotud. Leeritalitus annab lihtsa ja rõõmsa võimaluse minna altari ette laulatusele niipea, kui süda saab selleks armastuse kutse. Leeriaeg seob meid uuel meeldejääval viisil ühte osadusse sõpradega. Leeriaeg aitab meil leida uusi vastuseid, võib-olla leida ka uusi küsimusi, annab meile uusi mõtteid.

Helme kirikus algab leeritöö pühapäeval, 30.aprillil kell 11 jumalateenistusega. Leeritunnid toimuvad paar-kolm korda kuus nädalavahetustel. Pidulik leeripüha on plaanis 9.juulil. Kuid need ajad võivad muutuda vastavalt leerilaste soovidele, võimalustele, vajadustele. Tundke huvi ja võtke julgesti ühendust. Leiame üheskoos rõõmu ja elust oma ellu.

TEATED

- 30. aprillil kl 11 Helme kirikus jumalateenistus armulauaga. Algab leeritöö.
- 30. aprillil kl 14 Taagepera kirikus jumalateenistus.
- 7. mail kl 14 (!!) Helme kirikus jumalateenistus armulauaga.
- 14. mail kl 11 Helme kirikus ema-

- depäeva jumalateenistus armulauaga, laulab ans Meenutus
- 14. mail kl 14 Taagepera kirikus emadepäeva jumalateenistus armulauaga, laulab ans Hõbetäht.
- 21. mail kl 11 Helme kirikus jumalateenistus armulauaga.
- 21. mail kl 14 Taagepera kirikus

jumalateenistus.

- Helme kirik avatud alates maikuust K-R kl 10-13. Tel 7633340; 5249654; arvo.lasting@eelk.ee
- Tõrva Misjonimajas jumalateenistused pühapäeviti kl 11.

Ostame kuusepalki metsa äärest hinnaga 60-68 EUR/tm.

Lisaks ostame raieõigust, metsa- ja põllumaad.

info@ostanmetsa.ee
www.ostanmetsa.ee
+372 5048 545
OstanMetsa OÜ

PUURKAEVUMEISTRID
Puurkaevude ja -aukude projekteerimine, puurimine ning likvideerimine. Vee- ja kanalisatsioonitorustike, septicute ja süvaveepumpade paigaldus.
Lisainfo tel 52 69 604
www.puurkaevumeistrid.ee

Lõuna-Eesti
ERAMETS

Ostame
metsakinnistuid
ja raieõigust.
Tel 507 2544

info@erametsa.ee
www.erametsa.ee

OÜ ESTEST PR
ostab metsa- ja
põllumaad.
Tel 50 45 215,
51 45 215,
info@est-land.ee

*Üldehitustööd
*Viilhallide ehitus

Tel: +372 5554 4156
muhkinvest@gmail.com

Kontor: Karksi-Nuia,
Pärnu maantee 8, 69103
TEIE SOOVID, MEIE TEOSTUSED!

THKK müüb

Lõhutud lepa ja
kase küttepuid,
pikkustes
25 kuni 60 cm.
Hind 27 kuni 31€.

Kuivi küttepuid,
pikkusega
30 ja 50 cm. Hind 36
kuni 40€

Ümarat puitbriketti,
kott 25 kg.
Hind 4.00€

Tõrva piires
transport tasuta.
Tel. 56 51820.

Kärstna vili OÜ
Võtab rendile põllumaad
Põdrala vallas, Helmes ja selle lähiümbruses.
Rendi hind kokkuleppel. Lisainfo ja
pakkumised:
Tel. 56272188
E-mail: karstna.vili@gmail.com

Soodapritsitööd

Värvimistööd

Liivapritsitööd

Tööstushoonete
renoveerimine

+372 5837 5516

www.proprits.ee

Madis Hindre

Reporter

Arvo Lasting: See kevadine lörts ongi väetiseks

Mul on natuke kahju, et ma just sellise intervjuu tegin. Rääkida võinuks ju veidi väiksematel või hoopis palju suurematel teemadel. Hästi palju jäi küsimata. Aga vist on asi selles, et neid küsimusi, kus Arvo Lasting võib vastuse juurde juhatada, on lihtsalt hoomamatult rohkem, kui ühe ajalehe sisse mahub. (Pealkirja pärast oli mul jälle päev aega hea meel.)

Te olete korraga kirikuõpetaja nii Helmes, Taageperas kui Mõisakülas. On see tavapärase?

Kahe koguduse peale on õpetajaid üsna mitmel pool. Kolme koguduse peale eriti ei ole, aga tundub, et sellised väiksed kriisid liiguvad. Ka Karksisse ja Hallistesse käivad hooldajaõpetajad, kellel on oma põhikoht juba olemas.

Kas neid on siis vähe, kes kogudust teenida tahavad?

See on vist enam-vähem sama probleem nagu üldiselt meie elus. Õpetajaid on õppimas küll, aga nad püüavad oma tööd sättida suurte linnade juurde.

Milleks üldse on kogukonnale kirikuõpetajat tarvis? Missugusena te enda rolli näete?

Kirik kannab küllalt palju sellist püsivat väärtust. Et muutub maailmas, kus aeg-ajalt midagi tekib või kaob, on üks kindel asutus ja kindel amet või kollektiiv, kes püsib ajast aega kõigest üle.

Nii et kirik on ikkagi see kindel kants ja varjupaik.

Jah, on jah.

Missugune üks kirikuõpetaja tööpäev on? Me räägime neljapäeval, enne suurt reedet.

Täna on ka juba suur neljapäev, nii et täna on kogudustes armulaua seadmise mälestuspäev. Nii et täna oli mul küll üks matusetalitus, aga nüüd ma juba tulen Mõisakülast suure neljapäeva jumalateenistusele ja õhtul on juba Helmes jumalateenistus. See on päris pühadeaeg.

Aga kui ei ole pühadeaeg?

Neljapäeviti on meil Helmes piiblitunnid. Ja hommikuti olen kantsleis või kirikuvalves. Meil Helmes see tähendab inimeste vastuvõtmist. Aga üks kirikud on avatud ka turistidele ja teelistele, tulgu nad siis palvehuviga või ka muidu kirikut vaatama.

Kui ma teile umbes kuu aega tagasi helistasin, ütlesite, et teil on päeva jooksul päris mitu matusetalitust. Kas te matuste ajal kurvastate ka?

Rohkem või vähem. Minu jaoks on ikkagi matustega nii, et neid on alati paljuvõitu. See ei ole paraku siiski mitte selline töö, mida kangesti tahaks teha ja rõõmustaks, et on nii palju tööd käes.

Kas usk aitab kurvastusest üle olla?

Kindlasti aitab. Ta ikkagi leevendab ja toetab. Ta annab kogu aeg lootust.

Mis see lootus on?

Meil on usk ja lootus jumalale, kes on isegi kõikidest kaotustest üle. Ja kogu aeg lootus sellele, et jumalal on ikka veel midagi uut ja paremat anda. Ja et peale selle, mida meie näeme, on veel midagi olemas.

Uuringud näitavad, et Eesti inimene on kõige jumalakaugem kogu Euroopas. Kas seda uskmatus on ühiskonnas kuidagi tunda ka?

Kõigepealt meie kandis on vähemalt matuste puhul kiriklikke talitusi rohkem. Et ilmselt siiski usaldatakse sellist palvega ärasaatmist ja ikka mingisugune aimdus on, et see ei ole veel lõpp. Samas selle pühadusetunnetusega on küll natuke probleeme. Sellise austuse tundmise ja avaldamisega.

Huvitav arutelu käis hiljuti. Ühed ütlesid, et ühiskonna islamiseerumise vastu aitab see, kui me ennast tugevalt kirikuga seome. Teised jälle väitsid, et meie kaitsekilp on just ateism. Mida teie arvate?

Mina jälle olen kuulnud, et on hulk osa maailmast, kus religioonid oskavad üksteise kõrval elada. Ja seal ei mõisteta seda, kui inimene üldse millessegi ei usu. On palju nii islamiusulisi kui kristlasi, kes saavad koostööd teha ja üheskoos püüavad kõnetada seda ateistlikku, usu kaotanud inimkonda.

Kultuuride konflikt Euroopas pole aastasadu nii tugev olnud kui praegu. Kuidas see laheneb?

Kui püütakse üksteist mõista ja just sellist kultuuri- ja pühadusetunnet arvestada. Sest ega ei tea, kas see on ikkagi kultuuride konflikt, või on konflikt seotud majanduslike huvidega. Siit ma keerutan jälle selle mure juurde tagasi, et inimesed peavad küllalt tähtsaks majanduslikke väärtuseid. Selle asemel, et tähtsustada seda, mida me lauale ei kata.

Kui kirikusse minna, ja seda mitte ainult Eestis, näen ma seal peasjalikult vanemaid inimesi. Kas kirik on oma kogudusi kaotamas?

Paljud julgustavad, et sellised hirmud on tsüklikult vaheldunud. Et mõned kümnen-

Jumalateenistusi peab Arvo Lasting iganädalaselt. Foto: Neil Viskov

did on mõõna-aega ja siis tuleb jällegi tõus. Kuigi praegu on raske ja minagi mitme koguduse vahel askeldan, siis me tuletame meelde, et peame kirikut alles hoidma. Võib tulla aeg, kui inimesed otsivad kirikut. Seitsmekümnendatel jäi talituste arv kirikutes minimaalseks ja üheksakümnendatel oli kirikut väga tarvis.

Aga kuivõrd oluline on siis misjonitöö?

Eks me peame ennast ka kogu aeg meelde tuletama ja näitama, mida me pakume ja mis võimalused meie juures on.

Üks roll, mida kirik on juba aegade algusest täitnud, on nõrgemate aitaja. Kirik oleks nagu selline viimane turvavõrk neile, keda keegi teine enam aidata ei oska. Mis on see, mida te teete?

Minimaalne on see, et kõikidel ongi vaba sissepääs kirikusse. Me võtame kõik vastu austuse ja armastusega ja siis järgmine samm on see, et püüame inimesele teatud ülesandeid leida. Teatud vajalikkuse tunnet pakkuda. Ja siit juba edasi võib-olla leiame materiaalselt toetamist.

Kas kirik on see koht, kuhu peaks saama tulla inimene, ükskõik, mis tal hinge peal on?

Vähemalt jutuaajamisele ikka peab saama. Siin me püüame vältida igasugust üldistamist ja läheneda igaühele individuaalselt.

Ka parimate soovidega ametnikud tõstavad aeg-ajalt käed ja ütlevad, et seda inimest pole võimalik aidata, sest inimene ise ennast ei aita. Kas teie peate ka seda ütleva?

Isegi enam-vähem. Aga kui me täna peame ütleva, et ta isegi ei saa kirikus olla, sest häirib jumalateenistust, siis me ei ütleva, et ta teine päev ei või tagasi tulla. Et ära enam tee pattu ja püüa ikkagi meelt parandada.

Kas te oma esimest laulatust mäletate?

Püüan meenutada. Peigmees oli minu nimekaim. See oli Läänemaal, kus ma oma praktikat alustasin umbes nädal pärast seda, kui mind oli ordineeritud.

Inimesed tahavad üha enam kirikus laulada.

Ma arvan, kirik püüab selle talituse korraldada maksimaalselt pidulikult ja pühalikult ja väärilt. See abielu registreerimine notaris võib olla lihtsalt vormistamine, aga kirikus saab see väga piduliku vormi. Ja ühtlasi see palvekõne.

Mis on see sõnum, mis võiks noorpaarile meelde jääda?

Kirikus on see sõnum, et iga päev ärgata ja käia üheskoos, nagu oleks äsja tutvunud, kohtunud ja armunud. Et ühelgi päeval ei tundu abikaasa sellise vanana, kelle juures pole enam midagi uut ega huvitavat leida, vaid et iga päev on midagi uut ja armastusväärset. Et abikaasa ei saaks kunagi selliseks nagu mõni auto või mantel, mida välja vahetada, vaid ta on iga päev uus ja huvitav.

Kas igas päevas eneses on võimalik leida midagi armastusväärset?

Täpselt samuti, muidugi!

Ma seisin täna õues ja lörtsi sadas ning kõik inimesed, kes õue tulid, läksid kohe trossi...

Mina olen jälle küllalt pragmaatiline. Neid kevadisi lörtsisadusi öeldakse põllumaale väetiseks olevat. Nii et kui ta põse peal ongi valus või ebamugav, siis meie viljakasvule võib see täitsa tänuväärne olla. Ja teine kord, kui jälle tundub, et ei ole vili hästi kasvanud, siis noh, tegelikult meie maal ei ole mitte millestki puudust praegu.